

Harmonizacija arhitekture evropskega visokošolskega sistema

*Skupna deklaracija štirih ministrov, pristojnih za visoko šolstvo
v Nemčiji, Franciji, Italiji in Združenem kraljestvu,
ob osemstoletnici Univerze v Parizu
(Pariz, Sorbona, 25. maja 1998)*

[Sorbonska deklaracija]¹

Evropski proces je prav v zadnjem času napredoval z nekaj novimi, izjemno pomembnimi koraki. Ob vsej njihovi pomembnosti pa ne bi smeli pozabiti, da Evropa ni le Evropa evra, bank in ekonomije: biti mora tudi Evropa znanja. Okrepiti moramo intelektualne, kulturne, socialne in tehnične razsežnosti naše celine ter se zanesti nanje. Veliko so jih ustvarile evropske univerze, ki imajo še naprej najpomembnejšo vlogo pri njenem razvoju.

Univerze so se rodile v Evropi, pred nekako tričetr tisočletja. Naše štiri države se ponašajo z nekaterimi izmed najstarejših, ki te čase praznujejo pomembne obletnice, kot na primer danes Univerza v Parizu. V tistih časih so študenti in akademiki prosto potovali in hitro širili znanje po vsej celini. Danes še premnogi med našimi študenti diplomirajo, ne da bi izrabili prednost, ki jo daje obdobje študija zunaj nacionalnih meja.

Napredujemo v obdobje velikih sprememb v izobraževanju in delovnih razmerah, v raznočlen potek strokovnih karier, pri čemer postaja vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje razumljiva obveznost. Našim študentom in družbi nasploh dolgujemo visokošolski sistem, ki jim daje kar najboljše priložnosti, da iščejo in najdejo sebi lastna področja odličnosti.

Odprt evropski visokošolski prostor prinaša bogastvo pozitivnih perspektiv, seveda ob spoštovanju naših različnosti, na drugi strani pa zahteva nenehne napore, da bi odstranili ovire ter razvili takšno zgradbo poučevanja in učenja, ki bi stopnjevala mobilnost in vse tesnejše sodelovanje.

Mednarodno priznanje in privlačni potencial naših sistemov sta neposredno povezana z njihovo zunanjo in notranjo prepoznavnostjo [*readibilities*]. Videti je, da nastaja sistem, v katerem bo treba sprejeti dve glavni študijski obdobji [*cycles*], dodiplomsko in podiplomsko, kot podlago za mednarodno primerljivost in enakovrednost.

Velik del izvirnosti in fleksibilnosti v tem sistemu bo mogoče uresničiti z uporabo kreditov (kot npr. v shemi ECTS) in semestrov. Tako bodo tistim, ki si izberejo začetno ali nadaljevalno izobraževanje na različnih evropskih univerzah ter si želijo, da bi si v življenju ob pravem času pridobili stopnje izobrazbe [*acquire degrees in due time throughout life*], potrjeni pridobljeni krediti. Študentom mora biti vsekakor omogočen vstop v akademski svet, kadarkoli v njihovem profesionalnem življenju in iz različnih družbenih okolij.

Dodiplomski študenti morajo imeti dostop do raznovrstnih programov, tudi možnost za multidisciplinarni študij, razvoj jezikovnih izurjenosti [*proficiency in languages*] ter zmožnosti [*ability*] za uporabo novih informacijskih tehnologij.

¹ Prevedeno po angleškem izvirniku, ki je bil posredovan javnosti takoj po sprejemu. Prim.
<http://www.sup.adc.education.fr/europedu/gb/vert/declaration.html> (10.12.2004).

V podiplomskem študijskem obdobju [*graduate cycle*] bi bila možnost za izbiro med krajšimi magistrskimi [*master's*] in daljšimi doktorskimi stopnjami [*doctor's degrees*] ter za prehod z ene v drugo. Na obeh podiplomskih stopnjah bi bil ustrezen poudarek namenjen raziskovanju in avtonomnemu delu.

Za uspeh prizadevanja, v katerem želimo narediti visokošolske sheme jasne za vse, je pomembno mednarodno priznanje diplome prvega obdobja kot ustrezne ravni kvalifikacije.

Tako na dodiplomski kot na podiplomski ravni bi študente spodbujali, da preživijo vsaj en semester na univerzah zunaj svoje domovine. Obenem bi v drugih evropskih državah delalo tudi več visokošolskih učiteljev in raziskovalcev. Čedalje večjo podporo Evropske unije, namenjeno mobilnosti študentov in učiteljev, je treba v celoti izrabiti.

Večina držav, ne le evropskih, se dodobra zaveda potrebe po pospeševanju takšnega razvoja. Konference evropskih rektorjev, predsedniki univerz ter različne skupine strokovnjakov in akademikov v naših državah že sodelujejo v splošni razpravi o teh vprašanjih.

Lani je bil v Lizboni dogovorjen sporazum o konvenciji o priznavanju visokošolskih kvalifikacij na akademskem področju v Evropi. Konvencija je postavila vrsto temeljnih zahtev ter potrdila, da se posamezne države lahko lotijo še bolj konstruktivnih načrtov. Te sklepe je mogoče imeti za temelj in nadaljnje delo. V posameznih direktivah Evropske unije je že cela vrsta skupnih izhodišč za vzajemno priznavanje visokošolskih stopenj za strokovne namene.

Seveda pa morajo naše vlade za te cilje še naprej opravljati pomembne naloge in spodbujati načine za vrednotenje pridobljenega znanja in primernejšega priznavanja obravnavanih stopenj. Pričakujemo, da bo to pospeševalo nadaljnje meduniverzitetne sporazume. Nadaljnjo harmonizacijo [*progressive harmonization*] celotnega ogrodja naših stopenj in študijskih obdobj [*degrees and cycles*] lahko uresničimo s krepitvijo dosedanjih izkušenj, s skupnimi diplomami [*joint diplomas*], pilotnimi pobudami ter z dialogom vseh, ki jih to zadeva.

S tem se obvezujemo, da bomo spodbujali skupna okvirna priporočila, s katerimi bi izboljšali zunanje priznavanje ter lajšali mobilnost študentov, pa tudi zaposljivost. Obletnica Univerze v Parizu, ki jo praznujemo danes tu na Sorboni, nam daje slovesno priložnost, da si naložimo prizadevanje za oblikovanje evropskega visokošolskega prostora [*European area of higher education*], v katerem lahko nacionalne identitete in skupni interesi delujejo vzajemno ter drugi druge krepijo v prid Evrope, njenih študentov in njenih državljanov nasploh.

Vabimo druge države članice Unije ter druge evropske države, da se nam v teh ciljih pridružijo, vse evropske univerze pa, da učvrstijo položaj Evrope v svetu tako, da nenehno izpopolnjujejo in posodablajo izobraževanje za vse njene državljanke.

Claude Allègre, minister za nacionalno izobraževanje, raziskovanje in tehnologijo (Francija)

Luigi Berlinguer, minister za javno šolstvo, univerze in raziskovanje (Italija)

Tessa Blackstone, ministrica za visoko šolstvo (Združeno kraljestvo)

Jürgen Ruetters, minister za šolstvo, znanost, raziskovanje in tehnologijo (Nemčija)

Prevod: P. Zgaga